

דף הכנה למבחן – מסכת פאה פרק א משנה א מדרש על התורה

המדרש מספר: "כאשר מלך בונה לעצמו ארמון, הוא צריך להביא בעל מקצוע שיודע לבנות. בעל המקצוע הזה, משתמש בספרים בהם יש לו תוכניות איך לבנות, הוא מסתכל בהוראות שכתובות שם ועל פי זה הוא בונה"

1. מהו המשל שמובא במדרש? **תשובה:** מלך שבונה ארמון מביא בעל מקצוע שבונה לפי ספר הוראות.
2. מהו הנמשל? **תשובה:** כשברא ה' את העולם – הסתכל בתורה ובנה על פיה. התורה היא ספר ההוראות לפיו נברא העולם.
3. אילו שני דברים לומדים מהמדרש? **תשובה:**

א. התורה קדמה לבריאת העולם.

ב. העולם נברא על פי התורה.

"התנה הקדוש ברוך הוא עם מעשה בראשית, ואמר להם: אם ישראל מקבלים התורה – אתם מתקיימין, ואם לאו – אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו (גמרא מסכת שבת)". הקב"ה אמר לעם ישראל: "אם תקבלו את התורה העולם מתקיים, ואם לא הקב"ה יחזיר את העולם לתוהו ובוהו, כלומר יחריב את העולם."

4. מה במאמר חז"ל מוכיח שהתורה היא תנאי לקיום העולם? **תשובה:** מה שמוכיח שהתורה היא תנאי לקיום העולם היא האמירה: "אם ישראל מקבלים התורה – אתם מתקיימים, ואם לא – אני מחזיר אתכם לתוהו ובוהו" (גמרא שבת). בלי תורה – אין קיום לעולם.

חלק שני: מסכת פאה פרק א משנה א

"אלו דברים שאין להם שיעור"

אלו דברים שאין להם שיעור.
הפאה, ותפפורים, ותראיון, וגמילות חסדים,
ותלמוד תורה.

1. מה הפירוש "אין להם שיעור"? **תשובה:** אין להם גבול – אפשר לעשות אותם כמה שרוצים.
2. מה הן הדוגמאות שמובאות ברישא? **תשובה:** - פאה - ביכורים - ראיון (עלייה לרגל) - גמילות חסדים - תלמוד תורה
3. האם מותר לאדם לתרום את כל כספו לגמילות חסדים? **תשובה:** לא. גמילות חסדים מתחלק לשני חלקים:

בגוף (לעזור לאחרים) – אין לה שיעור.

גמילות חסדים בכסף – מותר עד חמישית מהרכוש, בלבד (לפי רבי עובדיה מברטנורא).

אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה,
והקצין קיימת לו לעולם הבא.
כבוד אב ואם, וגמילות חסדים,
והקצאת שלום בין אדם לחברו;
ותלמוד תורה כנגד כלם.

"דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה"

4. מה הן המצוות שהאדם נהנה מהן גם בעולם הזה וגם בשכר בעולם הבא? **תשובה:** - כיבוד אב ואם - גמילות חסדים - הבאת שלום בין אדם לחברו - תלמוד תורה כנגד כולם
5. מה ההסבר של הרמב"ם למשנה זו? **תשובה:** - מצוות בין אדם למקום – שכר בעולם הבא. - מצוות בין אדם לחברו – גם שכר בעולם הבא וגם אהבת הזולת בעולם הזה.

חלק שלישי: חשיבות תלמוד תורה

6. מדוע תלמוד תורה שקול כנגד כל המצוות? **תשובה** לפי הרמב"ם: לימוד תורה מוביל לקיום מצוות אחרות – ולכן האדם זוכה בשכר כפול. **תשובה** לפי רבי עובדיה מברטנורא: כי כל שאר המצוות נובעות מתוך התורה.

שאלות סיכום בסגנון בגרות

7. "אלו דברים שאין להם שיעור: הפאה, והביכורים והראיון" א. מה פירוש הביטוי "אין להם שיעור"? ב. פרט בקצרה מצווה אחת מתוך המשנה.
- תשובה:** א. אין גבול – מותר להוסיף כמה שרוצים.
- ב. פאה – משאירים קצה מהשדה לעניים, ובעל השדה רשאי להוסיף כמה שירצה.
8. "אלו דברים שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקצין קיימת לו לעולם הבא" – הסבר את המשמעות. **תשובה:** יש מצוות שהאדם זוכה מהן גם בעולם הזה (אהבה, הערכה, שלום), וגם שכר נצחי בעולם הבא – למשל: גמילות חסדים, כיבוד הורים, שלום בין אנשים.

9. מה פירוש המדרש: "כך היה הקב"ה מביט בתורה ובורא את העולם?" **תשובה:** כמו שבנאי משתמש בתכניות כדי לבנות ארמון – כך ה' הסתכל בתורה כדי לברוא את העולם, התורה היא התכנית לבריאת העולם.